

† DANIEL

MITROPOLITUL MOLDOVEI ȘI BUCOVINEI

CĂLĂTORIND
CU DUMNEZEU

– *înțelesul și folosul pelerinajului* –

TRINITAS
2000

CĂLĂTORIND CU DUMNEZEU

– înțelesul și folosul pelerinajului –

Pelerinajul religios este o constantă a umanității. El are motivații multiple și semnificații spirituale profunde când este trăit intens și înțeles corect. Pelerinii sunt oameni care doresc să viziteze și să venereze locurile sfinte biblice, mormintele martirilor, moaștele sfinților, icoane făcătoare de minuni sau locuri unde trăiesc mari duhovnici renumiți.

A. Principalele motive ale pelerinajului sunt următoarele:

1. Pelerinajul este un *memorial-vizual* al locurilor unde s-a arătat în lume iubirea și lucrarea minunată a lui Dumnezeu pentru oameni și prin oameni. Pelerinul vrea să atingă locul sfânt sau moaștele sfântului în care și prin care s-a arătat prezența sfințitoare a lui Dumnezeu într-un mod deosebit de intens, pentru ca el, pelerinul, să-și intensifice credința și iubirea sa pentru Dumnezeu.

2. De aceea, pelerinajul se face pentru a *intensifica rugăciunea și viața spirituală în general*.

3. Pelerinajul este adesea un *act spiritual de mulțumire* adusă lui Dumnezeu pentru binefacerile primite de la El; astfel, pelerinajul este în sine un act de asceză și o ofrandă de gratitudine.

4. Pelerinajul cuprinde și un act de *pocăință* pentru păcate, fiind completat cu mărturisirea păcatelor și rugăciuni de iertare pentru mântuirea sufletului.

5. Pelerinajul poate fi motivat și de o *dorință puternică de a primi ajutorul lui*

Dumnezeu spre a realiza o lucrare importantă sau *a primi vindecarea* de o boală fizică sau psihică.

B. *Semnificațiile spirituale* profunde ale pelerinajului arată în același timp folosul său spiritual atât pentru viața personală a pelerinului, cât și pentru viața Bisericii în general.¹

¹ Vezi Pierre Maraval, art. "*Pèlerinages Chrétiens*", în *Dictionnaire de spiritualité, ascétique et mystique*, Paris, 1984, t.12; col. 901-909.

1. Pelerinajul - căutare și experiență a sensului sacru al existenței

În pelerinaj Dumnezeu și omul se caută reciproc și se întâlnesc în mod spontan și misterios. În acest sens, experiența lui Avraam a devenit o icoană spirituală a pelerinajului.

Avraam părăsește patria sa, Urul Caldeii, și pleacă departe, către o țară pe care Dumnezeu i-o promite, spre Canaan (Facere 12, 1-5).

Pelerinajul lui Avraam este răspunsul lui la chemarea lui Dumnezeu. Astfel, în pelerinaj se exprimă *un apel al lui Dumnezeu* Care caută pe om și *un răspuns al omului* pentru a ajunge la un loc ales și binecuvântat de Dumnezeu. Legătura dinamică dintre răspunsul omului la chemarea lui Dumnezeu și călătoria spre locul promis este credința. În acest sens interpretează Sf. Apostol Pavel pelerinajul lui Avraam din Caldeea spre Canaan. "*Prin credință, Avraam, când a fost chemat, a ascultat de a ieși la locul pe care era să-l ia spre moștenire și a ieșit neștiind încotro merge. Prin credință, a*

locuit vremelnice în pământul făgăduinței, ca într-un pământ străin, locuind în corturi cu Isaac și cu Iacov, cei dimpreună moștenitori ai aceleiași făgăduințe; căci aștepta cetatea cu temelii puternice, al cărei meșter și lucrător este Dumnezeu" (Evrei 11, 8-10).

În Canaan, Dumnezeu Se arată în chipul a trei oameni pelerini care vin la Avraam, la stejarul Mamvri (Facere 18, 1-8), și sunt primiți cu ospitalitate de acesta.

Astfel, Avraam-pelerinul stabilit vremelnice în Canaan devine deodată gazdă pentru Dumnezeu-Pelerinul. În cei trei pelerini de la Mamvri, tradiția creștină a contemplat prezența misterioasă a trei ființe cerești (trei îngeri sau Sfânta Treime).

Credința ca experiență a pelerinului spre o patrie sfântă, cerească, nouă, aleasă și binecuvântată de Dumnezeu, este dinamica vieții spirituale în Sfânta Scriptură (Levitic 19, 34, 36; Iov 19, 15; 31, 32; Psalmi 88, 15-16; 104, 1-5; 118, 54; 67, 36; 2 Corinteni 5, 6-8; 1 Petru 2, 11; Evrei 11, 14-15). Căutarea acestei patrii cerești este în același timp pregustare, prin credință și speranță, a prezenței ei în viața spirituală a credinciosului (Efeseni 3,

16-19). Această dimensiune a vieții creștine de pregustare a împărăției lui Dumnezeu prin credință a fost descrisă în *Epistola către Diognet* astfel: creștinii "*locuiesc fiecare în propria sa patrie, dar ca niște străini... Orice țară străină este patria lor și orice patrie le este o țară străină*"².

Pelerinajul religios este o căutare în lumea aceasta a ceea ce nu este din lumea aceasta: "*împărăția lui Dumnezeu*" despre care Domnul nostru Iisus Hristos a spus: "*Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu*" (Matei 6, 33), dar și: "*Împărăția Mea nu este din lumea aceasta*" (Ioan 18, 36).

Dumnezeu-Pelerinul în căutarea omului și omul-pelerin deplin îndreptat spre Dumnezeu se arată în taina lui Hristos (Ioan 16, 28; 12, 32). Fiul lui Dumnezeu Se naște în lume ca Om pe când Maria și Iosif se aflau în călătorie, pelerini în Betleem, apoi pleacă pentru o vreme în exil, în Egipt. După ce revine în Galileea și crește mai mare, Iisus practică pelerinajul la Ierusalim. Pelerinul în

² *Epistola către Diognet* 5,5; "*Sources Chrétiennes*" 33 bis; 1965, p.62, cf. Aimé Solignac, art. "*Pèlerinages*", în *Dictionnaire de spiritualité* ..., t.12; col. 890.

vârstă de 12 ani știe că templul sfânt din Ierusalim este simbolul Casei Tatălui Său din ceruri (Luca 2, 48-50), dar în același timp templul, ca loc sfânt, reprezintă și taina însăși a lui Hristos (Ioan 2, 19-21), căci Fiul este în Tatăl și Tatăl este în Fiul (Ioan 10, 38; 14, 11 și 17, 21), iar în Iisus Hristos "*locuiește trupește toată plinătatea Dumnezeirii*" (Coloseni 2, 9).

În ultimul pelerinaj al lui Iisus la Ierusalim se descoperă sensul cel mai sacru al pelerinajului. Intrarea Sa triumfală în Ierusalimul pământesc, unde avea să fie răstignit, devine prefigurare sau anticipare a intrării Sale în Ierusalimul cerească. În Pelerinul-răstignit în Ierusalim, *pelerinajul se transformă în Paște* (Ioan 10, 17-18; 1 Corinteni 5,7), călătoria pământească se împlinește în trecere sau mutație cerească: "*Am ieșit de la Tatăl și am venit în lume; iarăși las lumea și Mă duc la Tatăl*" (Ioan 16, 28). "*În casa Tatălui Meu multe locașuri sunt. (...) Mă duc să vă gătesc loc. Și dacă Mă voi duce și vă voi găti loc, iarăși voi veni și vă voi lua la Mine, ca să fiți și voi unde sunt Eu*" (Ioan 14, 2-3; cf. Ioan 17, 24; 1 Tesaloniceni 4, 17; Evrei 10, 19-25).

Pelerinul respins dintre oameni în Ierusalim prin răstignire revine între ei prin înviere. Dar Iisus-Pelerinul înviat nu mai merge spre templul de zid al Ierusalimului pământesc, ci din Ierusalimul ceresc al învierii călătorește ca un necunoscut spre Emaus, *pentru a face din fiecare pelerin o gazdă, un primitor de Dumnezeu*. Pelerinajul exterior spre Emaus este însoțit de un pelerinaj interior, spiritual, la "*locurile sfinte*" din Sfintele Scripturi (Luca 24, 27 și 32, 44, 45). Acest pelerinaj încălzește inimile pelerinilor Luca și Cleopa pentru că iubirea divină - foc ceresc - le-a atins și le-a deschis inima, iar apoi comuniunea euharistică le deschide ochii sufletului să-L recunoască pe Cel pe care L-au primit în casa și ființa lor.

El, Hristos-Pelerinul, Se face iarăși nevăzut (Luca 24, 13-35) tocmai pentru că prin comuniunea euharistică le-a devenit interior. El a devenit viața vieții lor, sensul sacru, ultim și fundamental, al existenței umane sfințite în iubirea veșnică a lui Dumnezeu.

Taina de la Emaus arată că pelerinajul s-a transformat în Euharistie și templu viu, în Biserică, iar Biserica este pelerină, călătorind

spre înviere și pregustând viața veșnică a Împărăției cerurilor (Evrei 12, 22-23; 13, 14). Astfel, *omul, ființă creată după chipul lui Dumnezeu Cel sfânt, găsește în sfințenie sensul ultim și deplin al existenței sale.*

Pelerinajul are și un sens profetic pe care un teolog contemporan îl descrie astfel: "*Aceste adunări ale unui popor (de pelerini n.n.) care cântă credința sa simbolizează și inaugurează adunarea multiplă a neamurilor (națiunilor), anunțată în ultimele capitole ale (cărții) lui Isaia și marile vedenii ale Apocalipsei. De la Avraam încoace toți oamenii credinței sunt de altfel pelerini, mergând prin pustie către țara făgăduită; puțin câte puțin ei își dau seama că Hristos îi nsoțește pe cale și îi invită să-L recunoască în «frângerea pâinii»" (Luca 24, 35).³*

³ Jean Vinter, în *Dictionnaire de spiritualité ...*, t.12; col. 940.

2. Pelerinajul – înnoire și îmbogățire a vieții spirituale

În locurile de pelerinaj vin oameni diferiți din regiuni sau țări diferite. Motivațiile și dorințele lor sunt diferite. Vârstele, starea socială, gradul de cultură, intensitatea credinței, sensibilitatea spirituală - toate sunt diferite. Această diversitate adunată laolaltă se vede mai ales la pelerinajele legate de hramurile locurilor sfinte sau sărbătorile sfinților patroni spirituali ai acestor locuri.

Un teolog apusean descrie participarea oamenilor într-un loc de pelerinaj în aceste cuvinte: *"Locurile de pelerinaj atrag turistul și pelerinul, tânărul și bătrânul, omul sănătos și bolnavul, familiile și indivizii, evlaviosul și curiosul, cel care face milostenie și hoțul de buzunare, cel ce caută de suflet și negustorul. Natura însăși a pelerinajului face ca diferențele sociale obișnuite să dispară, căci pelerinii, în*

marea lor diversitate, trăiesc experiența unui loc comun, bazat pe experiența unificatoare a pelerinajului. Pelerinajul însuși reflectă nu numai realitatea fundamentală a Bisericii, popor al lui Dumnezeu efectuând pelerinajul vieții, ci încă mai mult, realitatea umanității însăși, totalitatea oamenilor în drum spre tainicul de-dincolo de lume. Acest misterios de-dincolo al umanității se poate vedea și trăi oarecum în pelerinaj".⁴

Experiența pelerinajului este un prilej de îmborsărire a vieții spirituale și de întărire a credinței.⁵

În experiența spirituală a pelerinajului, cei care au credința mai slabă au prilejul să o întărească văzând credința mai puternică a altora; cei care au răbdare mai puțină se întăresc văzând răbdarea altora; cei care se roagă mai puțin și mai superficial se

⁴ Virgil Elizondo și Christian Duquoc, în revista *Concilium* 266, Paris, 1996, p.8 (număr tematic dedicat pelerinajului).

⁵ Vezi: Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, *Pelerinajul – împărtășire a vieții spirituale și întărire în credință*, în "*Candela Moldovei*", (Iași), noiembrie 1999, p.12-14.

îmbogățesc și se înnoiesc din rugăciunea fierbinte a altora, a tuturor. În pelerinaj suntem influențați de alții și influențăm pe alții prin felul nostru de a fi prezenți acolo. În general pelerinii sunt oameni însetați de mai multă viață spirituală, pe care nu o oferă totdeauna propria lor parohie sau mănăstire, sau pentru că s-au prea obișnuit cu acestea. Pelerinajul învinge rutina. În pelerinaj Duhul Sfânt trezește în om o dorință mai mare de sfințenie, de înnoire a vieții.

Când pelerinajul este însoțit de rugăciuni, de priveghere, de spovedanie, de împărtășire euharistică, de convorbiri duhovnicești cu alți pelerini, el este un izvor de bucurie și pace interioară, un prilej de îmbogățire spirituală.

Pelerinii oferă bani sau daruri materiale bisericilor din locurile de pelerinaj, ca semn că primesc în schimb daruri spirituale, binecuvântări pentru viața și activitatea lor. Lumina și frumusețea de pe fețele pelerinilor în timpul slujbelor religioase ale pelerinajului arată lumina adunată de ei în suflet prin rugăciunea comună a sărbătorii. Întâlnirea cu

locurile sfinte, moaștele sfinților, icoanele sfinților și persoane cu viață smerită și sfântă, devine izvor de bucurie, iubire și luminare interioară a pelerinului.

3. Pelerinajul – eveniment misionar

Pacea și bucuria, lumina și sfințenia adunate în inimi prin pelerinaj la locurile sfinte sau în momentele sfinte ale celebrării liturgice sunt duse de pelerini în casele lor, în parohiile și mănăstirile lor, în societate. Astfel, pelerinii, purtători și martori ai Duhului lui Hristos în lume, devin misionari fără să fi pretins aceasta.

Pelerinii duc cu ei în lume ce-au primit din întâlnirea cu locurile sfinte, cu sfinții pe care îi venerază. Catehezele populare făcute cu prilejul pelerinajului, privind viața sfinților și lucrarea lui Dumnezeu în viața oamenilor, sunt de mare importanță. Rugăciunile pentru bolnavi (Sf. Maslu), sfințirea apei, mărturisirea păcatelor și reconcilierea, rugăciunile și privegherile de noapte, cântările și rugăciunile în grup pe drum spre locurile sfinte și spre casă, cărțile și pliantele, icoanele, obiectele religioase – suvenire,

procesiunile și ceremoniile liturgice în aer liber – toate acestea fac din pelerinaj o lucrare misionară în care adevărul credinței se armonizează cu frumusețea celebrării pentru a exprima taina iubirii lui Dumnezeu pentru oameni și a iubirii oamenilor față de Dumnezeu. Taina iubirii și a bucuriei divine împărtășite oamenilor prin sfinți este celebrată în pelerinaj și devine lucrare sfântă. Pentru toate acestea, pelerinajul, ca eveniment misionar, este o sărbătoare a vieții luminată de sfințenie, o icoană a bucuriei veșnice în prezența lui Dumnezeu. Pelerinajul sfințește timpul vieții terestre și îl deschide spre veșnicie.

Avem convingerea că în acest an jubiliar 2000, pelerinii din toată lumea trăiesc cu mai multă intensitate taina sfințirii timpului și bucuria întâlnirii cu Hristos și cu sfinții Lui.⁶

De pildă, pelerinajul consacrat Sfintei Cuvioase Parascheva arată, prin numărul mare de pelerini prezenți în Iași, cât de mare este

⁶ Despre importanța pelerinajelor în Europa, mai ales în Europa occidentală, vezi Fernando e Gioaia Lanzi, *Il pellegrinaggio del Millennio*, Editoriale Jaca Book Sp A, Milano, 1999.

lucrarea misionară a sfinților care prin modelul vieții lor și prin rugăciunile lor apropie oameni și popoare de Dumnezeu și întreolaltă. Pelerinajul ne învață că de fapt esența misiunii Bisericii este căutarea sfințeniei și cultivarea ei ca plinătate a vieții omului în Dumnezeu. O călătorie turistică nu devine pelerinaj decât dacă este însoțită de o călătorie mistică, de un pelerinaj interior, de apropiere de Dumnezeu prin rugăciune și reconciliere.

Pelerinajele au avut de-a lungul veacurilor o influență benefică asupra vieții persoanelor și popoarelor: au contribuit la întărirea și înnoirea vieții religioase, au consolidat identitatea și unitatea spirituală a comunităților umane dintr-o regiune, au contribuit la apropierea între Biserici naționale diferite și între grupuri etnice diferite, au contribuit la îmbogățirea culturii popoarelor și au imprimat civilizației umane universale dinamica progresului spiritual, căutarea sacrului și a vieții veșnice.⁷

⁷ Vezi în această privință: Paulo Caucci von Saucken (Ed.), *Il mondo dei pellegrinaggi*, Jaca Book, Milano, 1999; Pentru importanța pelerinajului în marile religii ale lumii, a se vedea articolele pe tema: "PILGRIMAGE" în *The Encyclopedia of Religion*, editată de Mircea Eliade, New York, 1995, vol. 11, pp. 327-354.

Pelerinajul autentic este o multiplă binecuvântare pentru persoane și popoare atunci când devine răspuns la apelul-îndemn: "*Căutați pacea cu toți și sfîntenia fără de care nimeni nu va vedea pe Dumnezeu*" (Evrei 12, 14).

Locuri de pelerinaj din România

a) Biserici cu sfinte moaște întregi:

- Sf. Cuvioasă Parascheva – 14 octombrie – **Catedrala mitropolitană din Iași**
- Sf. Dimitrie cel Nou din Basarabi – 27 octombrie – **Catedrala patriarhală din București**
- Sf. Grigorie Decapolitul – 20 noiembrie – **Mănăstirea Bistrița Olteană**
- Sf. Mc. Filofteia – 7 decembrie – **biserica “Sf. Nicolae Domnesc” – Curtea de Argeș**
- Sf. Ier. Calinic de la Cernica – 11 aprilie – **Mănăstirea Cernica**
- Sf. M. Mc. Ioan cel Nou de la Suceava – 2 iunie – **Catedrala arhiepiscopală din Suceava**
- Sf. Mc. Zotic, Atal, Camasie și Filip – 4 iunie – **Mănăstirea Cucuș**
- Dreptcredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt – 2 iulie – **Mănăstirea Putna**
- Sf. Iosif cel Nou de la Partoș – 15 septembrie – **Catedrala mitropolitană din Timișoara**

b) Biserici cu părți din sfinte moaște

- Sf. Ap. Filip – **Mănăstirea Secu**
- Sf. Arhid. Ștefan – **Mănăstirea Neamț**
- Sf. M. Mc. Gheorghe – **biserica din satul Feredeni – com. Deleni, jud. Iași**
- Sf. Ier. Nicolae – **biserica “Sf. Gheorghe Nou” – București**

- Sf. Grigorie Teologul – Arhiepiscopul Constantinopolului – **Mănăstirea Slatina, Suceava**
- Sf. M. Mc. Haralambie – **Mănăstirea Ciolanu – Buzău**
- Sf. Mc. Trifon – **Mănăstirea Frăsinei – Vâlcea**
- Sf. Nifon, Patriarhul Constantinopolului și Sf. Mc. Serghie și Vach – **Mănăstirea Curtea de Argeș**
- Sf. Mc. Tatiana – **Catedrala mitropolitană din Craiova**
- Sf. Ier. Ghelasie – **Mănăstirea Râmeț**
- Sf. Ioan Iacob de la Neamț – **biserica Seminarului Teologic "Veniamin Costachi" – Mănăstirea Neamț**
- Sf. Nicodim cel Sfințit – **Mănăstirea Tismana**
- Sf. Mc. Trifon și Sf. Mc. Marina – **biserica "Sf. Sava" – Iași**
- Sf. Mc. Haralambie, Sf. Mihail Sinador și Sf. Mc. Teodor Stratilat – **biserica "Sf. Lazăr" – Iași**

c) Biserici cu icoane făcătoare de minuni

- Județul Iași – **Catedrala mitropolitană din Iași, Mănăstirea Golia.**
- Județul Neamț – **Mănăstirea Neamț; Mănăstirea Bistrița; Mănăstirea Durău; Mănăstirea Agapia; Mănăstirea Horaița; Mănăstirea Bisericani.**
- Județul Suceava – **Mănăstirea Putna; Mănăstirea Dragomirna.**

Alte biserici: Mănăstirea Florești – Vaslui; Mănăstirea Hodoș – Bodrog (Arad), biserică Banu – Buzău; biserică Olari și biserică Icoanei – București; Mănăstirea Dragomirești – Maramureș; Schitul Ostrov – Vâlcea, Mănăstirea Gorovei – Dorohoi.